

**Gyurgyalagok a Surányi homokbányában,  
a 2012-es költési szezonban**



**Készítették:**

**Bécsy László** zoológus, természetfotós

**Zumpf András** erdésztechnikus, természetfotós

Kelt, Surány, Budapest, 2012. október hó.

## 1. Bevezet

---

Már 2010-ben szomorúan tapasztaltuk, hogy a gyurgyalagok által kedvelt Surányi homokbánya (hivatalosan a Pócsmegyeri Homokok természetvédelmi területén lévő anyagnyerőhely) mindkét fala az elmúlt évek során részben leomlott, illetve lesuvadt, befüvesedett.



Ezért, az ott fészkelő madarak (parti fecskék, mezei verebek, széncinegék, gyurgyalagok) részben a hüllők (kígyók, siklók, gyíkok), részben az emlős ragadozók

(rókák, borzok, kutyák, macskák) miatt fenyegetve érezhették magukat, és e miatt az utóbbi években már kisebb létszámmal fészkeltek itt.

Ezt a tényt a Duna- Ipoly Nemzeti Park felügyel je is észlelte, illetve erre a helyzetre mi is felhívtuk a figyelmet, de a sz kös lehet ségek miatt intézkedni nem tudott.

Mivel mindketten elkötelezett természetvéd k, és emellett természetfotósok vagyunk, úgy gondoltuk, hogy saját anyagi ráfordításunkkal felújítjuk a falakat, és ezzel biztosítjuk a megfelelő életkörülményeket. Ezt az elképzelésünket egyeztettük a Nemzeti Park illetékeseivel. Véleményük szerint 2011. kora tavasza már nem volt alkalmas a munkálatokra, de egy kés ősi munkára szóban megadták az engedélyt.

A tervezett munkát egyeztettük a terület tulajdonosával is.

Ennek megfelelő en a munkát 2011. november 13.-án el is végeztük. A lesuvadt anyagot kitermeltük és elterítettük.



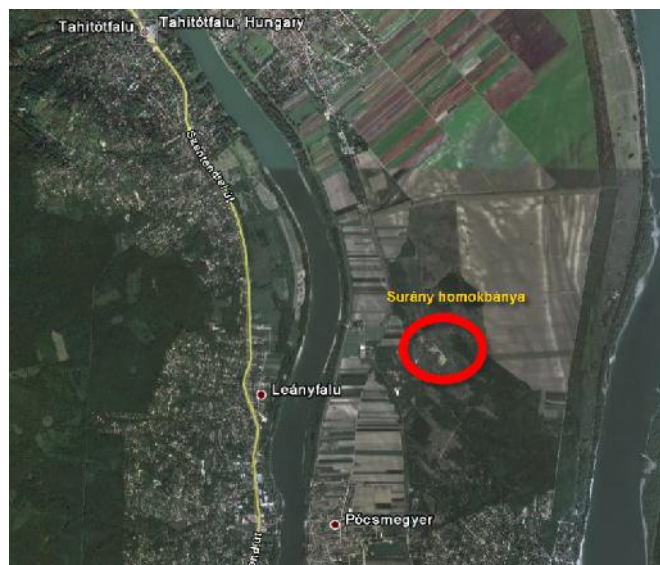


Az általunk „Északi” -nak keresztelt falrész, de a tótól keletre es , és ezért valójában keleti, így nézett ki a rekultiváció után. Látható, hogy egyes helyeken mintegy 50%-kal megnöveltük a fészkelésre rendelkezésre álló területet, és az egész felületen lényegesen javítottuk a „madárkomfort” -ot.

## 2. El zmények

---

A Surányi homokbánya, és gyurgyalag fészkel hely a Szentendrei sziget délnyugati részén Pócsmegyer és Surány közelében található.



A bányá egy árvízi védekezés során alakult ki, anyagyer helyként használták, innen szállították a homokot az árvíz után meggyengült gát javítására. Ez a folyóvízi homok- kavics az s-Duna hordaléka, amit a Duna- kanyar után lelassulva rétegesen terített el a területen. Ezt az anyagot az er s, sokszor viharos szelek homokdombok formájában felhalmozták. Ez a durva iszapos homok nem pereg, nem omlik, így függ legesen is állékony, bár a csapadékvíz erózió hatására lesuvadhat. A néhol 5-6 méter magas homok, kavicsos homokréteg alatt iszap, iszapos homokliszt található, így alakulhatott ki a nyugati legmélyebb részen egy ideiglenes tó, ami csapadékvízzel tölt dik fel, és az aszályos id szakokban gyakran ki is szárad. Vízsintjének alakulása kapcsolatban van a Duna vizével is, így annak vízhozam- vízszint változása befolyásolja a tóban lév vízmennyiséget. Jelenleg kevés víz van benne, és er sen burjánzik a nád. A tavat t késrécék, szürke gémekek is látogatják, illetve vadászterületnek, és ivó helynek használják a parti fecskék, és a gyurgyalagok is.

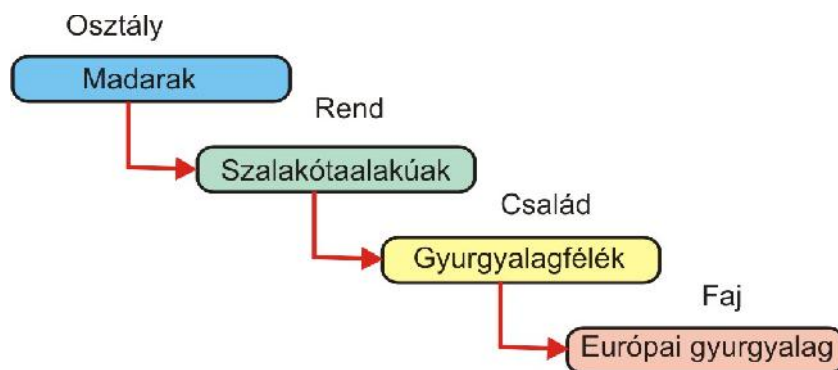
A rendszerváltozás után, a kárpótlások juttatása során, magán kézbe került a terület. A gátjavításhoz elhordott anyag helyén keletkez sóderos réteget a tulajdonos sóderbányaként szeretne volna tovább üzemeltetni, de nem kapott rá engedélyt. Mivel a Szentendrei szigetnek ez a része már a gátjavítást megelőző id ben is természetvédelem alatt állt, most is szolgalmi joga van a Duna- Ipoly Nemzeti Parknak a területen. A területen két Nemzeti Park tábla található. A tulajdonos nem akadályozta a rekultivációt, és a területen való mozgást, fotózást.

Az elmúlt években sajnos a területre több helyen építési törmeléket (tégla, betondarab, k ) hordtak. Az Önkormányzat pedig a természetvédelmi terület szomszédságában lév területek eladása után építési engedélyeket adott ki közvetlenül a kialakult tó környezetében, és a magyar futrinka védett él helyének közvetlen szomszédságában (!!!) lótarató gazdáknak. Ez nem zavarja a madarakat, viszont a természetet szeret /véd embereket nagyon felháborítja és így a védelem komolyságát és lényegét megkérd jelezi. Többször jeleztük- helyi civil szervezetek és magánszemélyek - ennek orvoslására való igényünket.

### **3. A gyurgyalagról általában**

---

Az **Európai gyurgyalag** (*Merops apiaster*) a madarak (*Aves*) osztályába, a szalakótaalakúak (*Coraciiformes*) rendjébe, és a gyurgyalagfélék (*Meropidae*) családjába tartozó faj.



A család egyetlen európai faja, amely 8 más fajjal együtt a *Merops Linn.* nemzetséget alkotja.



A gyurgyalag-félék az Óvilág legpompásabb madarai közé tartoznak. A családnak 23 faja van. Lényegében egymással átlagosan annyira megegyeznek, hogy az egyik fajról mondottak kevés változtatással a többire is érvényesek. Alig lehet szebbet elképzelni, mint amilyenek ezek a majd sólyom, majd fecskék módjára röpködő madarak. Minden körülmények közt lebilincselik a szemet, akár mozognak, akár kecses repülésük végeztével pihenve ülnek az ágon.

Népies nevei: gyurgyóka, török fecske, földirigó, piripió, méhmadár, putypuruty, gyuggyóka, méhész.

A **Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME)** már 1979-ben „Az év madarává” választotta.

***Ezt a címet viseli 2013-ban is!*** Az év madara szavazásra egy hónap alatt 7460 voks érkezett. A legtöbb voksot 3247-t a gyurgyalag, 2827-t az erdei fülesbagoly és 1386-t a fűrj kapott.

Az év madara program célja és küldetése olyan fajok vagy madárcsoportok bemutatása, melyek védelmében a lakosság is szerepet kaphat. Csak olyan madarat javasol a MME, amelynek védelmében a szervezet is tevélegesen részt vesz.

Az év madara kampány foglalkozik majd a fészektelepek felmérésével, az elöregedett, benövényesedett telepek felújításával és újak létesítésével, sőt a telepek ökoturisztikai hasznosíthatóságát is szeretnék bemutatni. Szeretnék a méhészetekkel is megegyezni a faj védelme érdekében. A madarak gyűjtési akcióiban országszerte többen is részt vehettek majd.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület célja a fészkelő állomány szinten tartása, illetve a fészkelő helyek hosszú távú megőrzése.

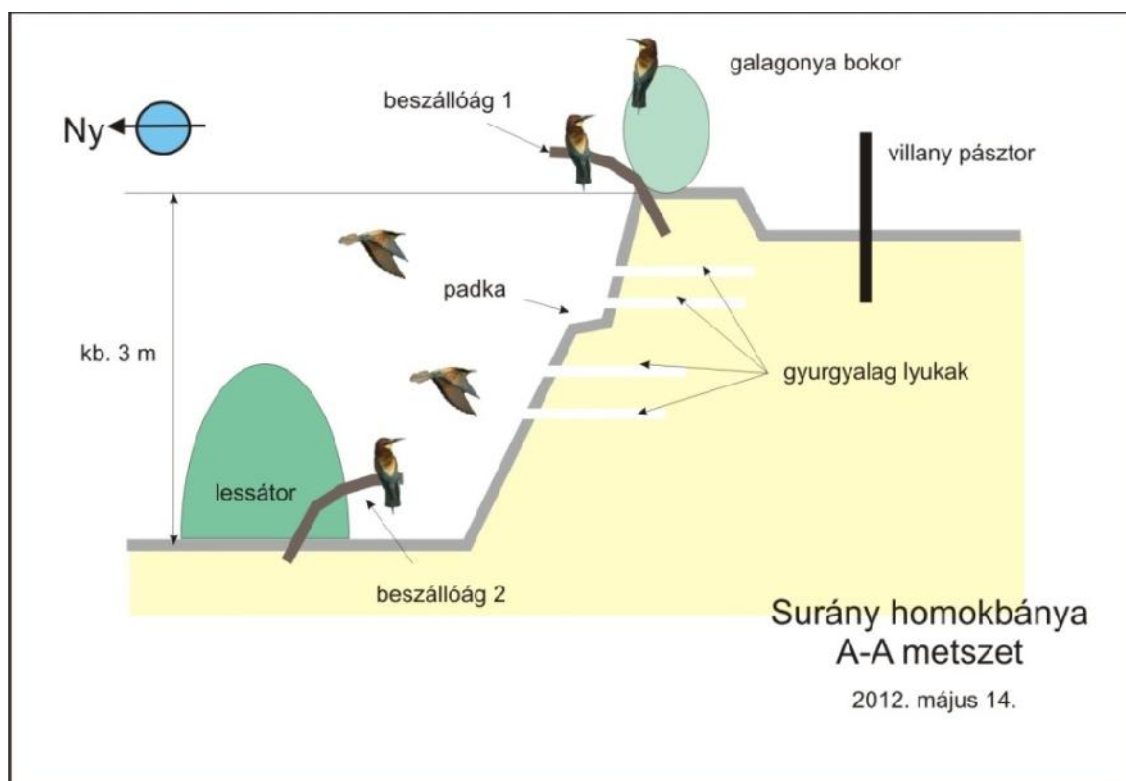
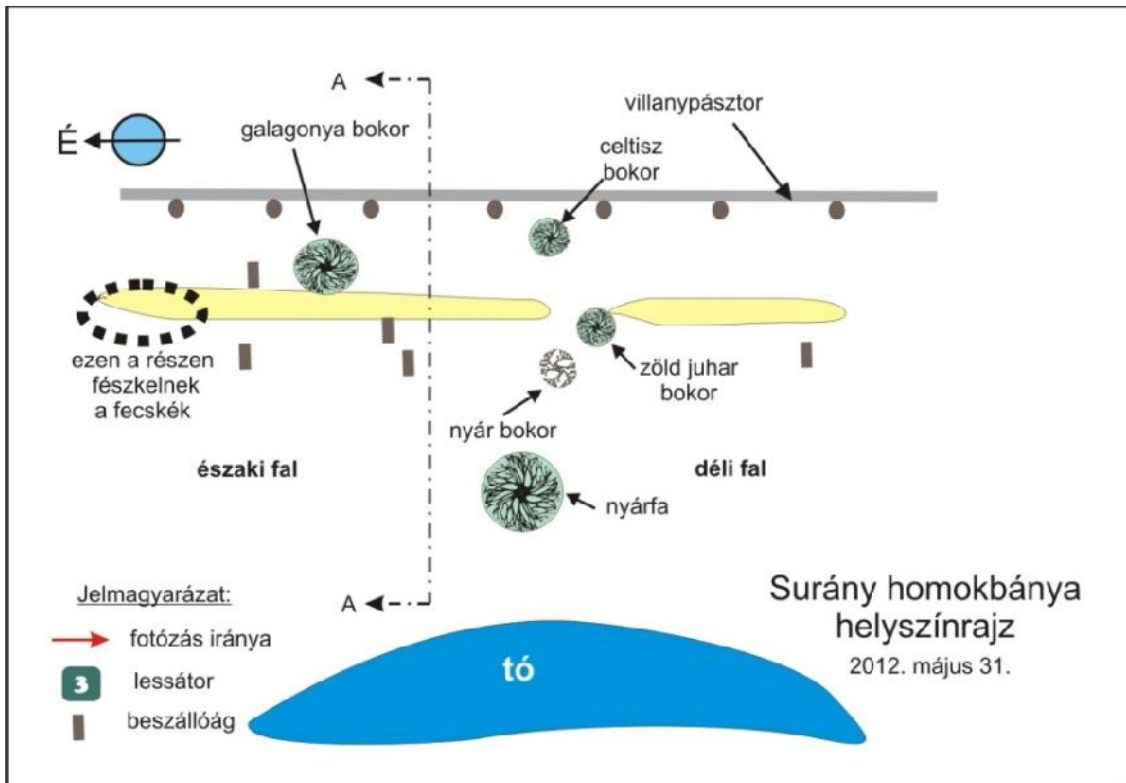
#### **4. A Surányi homokbánya**

---

A területet a Tahitótfalu- Pócsmegyer úton délre haladva, Tahitótfalutól néhány km-re található pálinkafőzde épületnél balra kanyarodva, földúton közelíthetjük meg.

A kialakult 2 fal (északi, déli) között lesuvadt, bokros, fás, befüvesedett terület található, ide nem véstek lyukakat a gyurgyalagok, ezt a részt várhatóan komolyabb földmunka miatt, nem bontottuk meg. Ez a rész később alkalmas volt a lessátor felállítására, álcázására, valamint beszálló ágak telepítésre és kialakítására.

A falak felső részénél erősen szabdalt, építési törmelékkel telehordott, bokros füves terület található (lásd A-A metszetet). A bokrok és cserjék jó lehetőséget biztosítanak a madaraknak a megfigyelésre és pihenésre. Különösen forgalmas volt a lyukak felett található galagonya bokor, de szívesen szálltak az ostorfa, a zöld juhar, és a nyár fákra illetve bokrokra. A felső terület szélét villanypásztor zárja le. A villanypásztor által körbevett füves területen rendszeresen lovak legelnek, ezek azonban nem zavarják a madarakat.



A falak délnyugati kitettségek, nyáron már 9-10 óra tájban napot kapnak, ezért a gyurgyalagok által kedvelt meleg hőmérsékletű falak. A szemben lévő Pilisi hegyek miatt azonban késő délután árnyékosokká válnak.





Fotózás szempontjából talán elnyösebb lett volna, ha a falak teljesen sík felületűek, nincsenek hullámok, árnyékos részek, és bordák. Mi azonban nem szerettünk volna steril körülményeket kialakítani, ezért a gépi munka után semmilyen kézi beavatkozást (lapátolást, simítást, bordák eltüntetését) nem végeztünk.

## 5. Egy költési évad tapasztalatai

Úgy gondoljuk, hogy kevés példa van arra, hogy természetvédők, vagy fotósok egy adott helyen, egész költési szezonban figyelemmel kísérhetik a gyurgyalagok életét, tevékenységét, aktivitását, mozgását. Az elmúlt időszakban, különböző időpontokban, mi ketten (néha vendégfotóssal együtt), munkavégzés, megfigyelés, illetve fotózás céljából 16 alkalommal voltunk a bányában, időnként csak néhány órára, de legtöbbször egész napra.

### 5.1. Visszaérkezés

Nagy izgalommal, és nem kevés aggodalommal vártuk a madarak visszaérkezését. Mit fognak szólni a felújított falakhoz. Sikerül-e őket visszacsábítani? Csak azok telepednek le, akik már voltak itt, vagy „szólnak” a többieknek is, az erre repülőknek, hogy itt jók a lehetőségek. A szakirodalom szerint a visszaérkezés az időjárástól függően, április végén, május első harmadában történik. Mi először április 30.-án voltunk a terepen, ekkor már 5-10 madarat észleltünk a környező fákön, illetve hallottuk jellegzetes hangjukat, ami bizakodásra adott okot.

## 5.2. Udvarlás, nászolás

---

A visszaérkezés után a hím (párok) megvizsgálják az legutolsó ciklusban használt lyukat, és birtokba is veszik. Nem tapasztaltunk veszekedést, csatát, ha valamelyik madár más fészket próbált volna elbitorolni. A lyuk nélküli madarak rögtön vésni kezdtek egy új lyukat. Csőrrel lebontják a homokot, majd hátra kaparják és kiszórják. Érdekes, hogy a lyukakat a fal teljes felületén fúrják, tehát a felső barna humuszos homokba, a középső sárga homokos részbe, vagy az alsó barnás homokba, de volt lyuk a talajtól mintegy 50 cm-re is. A parti fecskékkel, és a mezei verebekkel egymás zavarása nélkül, háborítatlanul fészkeltek. Vitába, pertpatvarba nem keveredtek. Igaz, hogy egymással sem voltak vitáik, verekedések.



Érdekes, hogy az odú kitisztításával nem igazán törődnek, így a tojó, vagy a fiókák ürülékét nem kaparják ki, ezért odabenn vastag guanó réteg van.

Az udvarlás során a tojók egy beszálló ágra, vagy a lyuk közelében a falra repülnek, és kitartóan hívják a hímet. Többször elfordult, hogy a hím érkezett előbb, hívta a tojót, aki rendszerint meg is érkezett az udvarló falatra.



A hím csábítja a tojót, többször felkínálja a rovat, és ha elfogadja, akkor átadja a cs rébe. Tapasztaltuk, hogy ha többször nem fogadja el a falatot, akkor a hím nemes egyszer séggel lenyeli a rovat. Természetesen, hiszen is éhes.

A tojó rendszerint egy beszállóágon ücsörög és hívja a hímét. Amikor a tojó már sokadszor elfogadja a felajánlott „csábító” falatot, rovat, megtörténik a párzás, ez csak néhány másodpercig tart. Feltételezzük, hogy a nászolás többször megismétlik. Természetesen a párzás a lyuk közelében, a falon is megtörténhet.



### **5.3. Tojás rakás**

---

A tojók 6-7 db. fehér, megközelít leg gömb alakú tojást több id pontban (1-2 naponként) raknak, ezért nem egy id ben kelnek ki a fiókák, és több korú, fejlettség is van egyszerre a lyukban. Tehát a tojásrakás akár 2 hétig is elhúzódhat.

### **5.4. Kotlás**

---

A tojásokon a tojó és a hím felváltva kotlik, ezért külön etetésre ebben az id szakban nincs szükség. Folyamatosan repülnek a lyukakra, és cserélik a tojások melegítését. A kotlás 20-22 napig, tehát durván 3 hétig tart.



### 5.5. Fióka etetés, nevelés

---

Az etetést a szülők felváltva végzik. A beszállás előtt rendszerint rászállnak a beszálló ágakra, vagy a környező fákra, és csak akkor repülnek be, ha nincs számukra veszélyt jelentő mozgás a környéken, és biztonságban érzik magukat. Gyakran csúcsforgalom van, és ketten is vannak a lyukban. Időnként megpihennek és csak percek múlva repülnek ki. A fiókák etetése a kirepülésig mintegy 30 napig tart.







Mivel a fiókák nem egyszerre kelnek ki (hiszen 1-2 nap különbséggel tojja a tojó), egy fészekben több fejlettségi fázisban lévő madár is van. Tehát még repképtelen, szárnyát próbálgató, és repképes is található. A szülő felváltva eteti őket.

Úgy tapasztaltuk, hogy a család egyszerre repül el, tehát a már repülni tudó, és azt gyakorló addig a lyuk közelében, illetve egy közeli beszálló ágon tartózkodik, ameddig az utolsó fióka el nem hagyja a fészket.

Tehát egyszerre láthatók a szülő, illetve a már kirepült fiókák.

Azt nem láttuk, hogy a már repülő fiókat tovább etetnék a szülő, szerintünk a kirepülő fióka azonnal vadászni kezd.



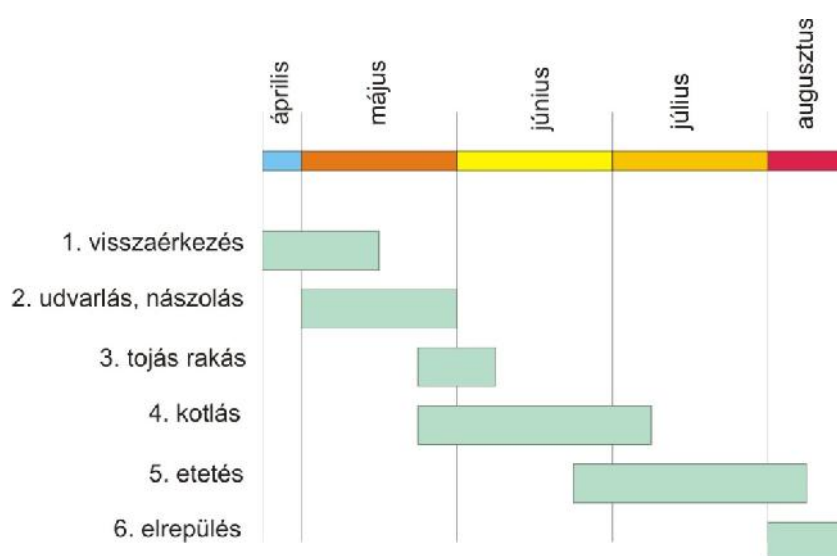
## 5.6. Elrepülés

---

Amikor az utolsó fióka is kirepül a lyukból, a család együtt elhagyja a falat, a gyurgyalagok a fészkektől távol csapatokba verődnek, és felkészülnek a nagy repülésre, szeptember végén irány Afrika!

Mivel a gyülekezés nem a fészkelési hely közelében történik, erre vonatkozóan nincs megfelelő információnk.

A teljes aktivitást egy idő-sávba hordtuk fel, és grafikusán ábrázoltuk.



Természetesen egy adott évben az időjárás függvényében elcsúszhatnak az egyes idő-sávok. Később jöhetnek vissza, ezért minden tolódhat, vagy torzulhat. Az egyes szakaszok nyilván átfedésben vannak, a tojásrakás alatt már megkezdődhet a kotlás, a kotlás alatt már megkezdődhet az etetés, ezért az átlagos időtartamok (3 hét kotlás, 30 nap etetés) elhúzódhatnak. Összességében tehát a madarak közel 4 hónapot vannak nálunk.

## 6. Fotózás

---

A felújítás célja a természetvédelem, a faj megóvása mellett, nem titkoltan a fotózás lehetőségeinek javítása is volt. A gyurgyalagokat a területen korábban is többen fotózták, azonban a fotózás feltételeinek javítására (beszálló ágak telepítése, állandó leskunyhó építése) kevés figyelmet fordítottak.



A madárfotózás mindig is a fényképezés egyik legnehezebb és legköltségesebb területének számított, els sorban a drága, sorozatfelvételre alkalmas, gyors gépvázak és a nagy fényerej teleobjektívek miatt.

Hiába készül fel a fotós az adott madárfaj tulajdonságaiból, mozgásából, tevékenységéből a rendelkezésre álló könyvekben, elképzeli, hogy hogyan fog fényképezni, a terepen gyakran kellemetlen meglepetések érik. Ezért volt fontos egy biztos fészkelési hely kialakítása. Így lehet segítségünk volt a madarak viselkedésének pontos megfigyelésre, és a felvételt készítés módosítására.

Mindketten Nikon digitális vázakkal, és nagy fényerejű 300-as teleobjektívekkel, az ehhez szükséges telekonverterekkel rendelkezünk. A madárfotózás területén mindketten nagy gyakorlattal rendelkezünk, főleg a terepi és az üveges leskunyhókból való fényképezésben.

### **6.1. A gyurgyalag fotózásról általában**

---

A gyurgyalag óvatos madár, ha valamilyen szokatlan, mozgást érzékel a fal környékén, azonnal riaszt, és távoli fákra repül. 5-10 perc után visszaszállingóznak a megszokott beszálló fákra és gallyakra. Időközben folyamatosan felderít repüléseket végeznek, amennyiben további mozgást nem észlelnek, folytatják a megkezdett, megzavart tevékenységüket.

Ez azt jelenti, hogy mobil lessátor, vagy előre telepített leskunyhó használata nélkül nincs esélyünk megfelelő felvétel készítésére. Mert, ha megfelelően álcázzuk is magunkat, a gép, vagy az objektív megmozdításakor a madarak azonnal elreppennek.



Lessátor esetében több oldalra, több ablakot is kinyithatunk, azonban, ha kidugjuk az objektívet, és azt mozgatjuk, a madarak elrepülnek. Ugyanez a helyzet, ha a sátor belsejében gyors mozgásokat végzünk. Tehát csak megfontoltan mozogjunk. A mobil lessátort fokozatosan telepíthetjük egyre közelebb, majd a végén akár, 3-4 méterre a faltól, és a telepített beszálló ágaktól, mert egy idő után megszokják, és nem zavarja a madarakat. Viszont ennél közelebb nem engednek. Lehet, hogy egy állandóra, telepített leskunyhót jobban megszoknának, főleg, ha már a visszarepüléskor a terepen van. Ebben az esetben esélyünk lenne még közelebbi, akár portré felvételek készítésére is, de ezt nem próbáltuk.

A gyurgyalag legtöbb időt a beszálló ágakon, gallyakon tölti, majd következik a repülés, a falakon való tevékenykedés, és a lyukban (tojásrakás, kotlás, etetés, pihenés) való időtöltés.

Amennyiben fotótávolságban vannak az ágak, mind statikus, mind akció képeket nagy biztonsággal készíthetünk. Ugyanez vonatkozik a falon való aktivitásra és fotózásra is.

A madár azonban jórészt mozgásban van:

- vadászik,
- felderít,
- vitorlázik,
- rárepül a beszálló ágra,
- elrepül a beszálló ágról,
- berepül a lyukba,
- kirepül a lyukból.

Mozgásban nagyon nehéz fotózni a madarat, mert gyorsan repül, hirtelen változtat irányt, így csap le a zsákmányra, különböző irányokból repül a lyukra. Vitorlázás során vagy messze van, vagy pedig gyorsan elrepül elöttünk, így gyors autofókusszal is alig lehet követni, a háttér is gyakran változik, nem beszélve a fényviszonyokról.

Bár rovarévi madarak, mégis szükségük van vízre. Iváskor és fürdéskor legtöbbször nem szállnak le, ha nem repülés közben csapnak le a víz felszínére, amikor isznak illetve a hasuk is vizes lesz. Fürdés után a bokrok ágain tollászkodnak, szárítkoznak. Víz közeli, ivós, vagy fürdőzés, fröcskölés felvételeket nehéz készíteni, pedig a tó ott van 50 m-re. Viszont szeretik a meleget, ennek ellenére az időnként 40 °C-os forró falon pihentek is rendszeresen. Ennek megfelelően viszont időnként porfürdőt vettek. Ezt az akciót azonban nem tudtuk rendszeresen lefotózni.



Elemezve az idő sávokat, látható, hogy egy időpontban több tevékenységet is fotózhatunk, így kiválaszthatjuk a legkedvezőbb lehetőséget. Például május végén befejeződik a nász, már folyik a tojásrakás, és a kotlás, vagy július végén folyik az etetés, de már néhány fióka ki is repült.

## **6.2. A terep berendezése**

---

A gyurgyalag is tipikus várta madár, egy magasabban lévő ágról, gallyról figyeli a környezetet, innen indul vadászni, javarészt itt történik az udvarlás, a nász, is majd innen repül a lyukra. Ezek a helyek akár 10-20 méterre is lehetnek a lyuktól, így 300-as, 600-as teléssel is kétséges a jó felvétel készítése, ráadásul rendszerint a háttér is zavaros, így nem érvényesülnek megfelelően a madarak. Tehát, a feladat, hogy a madarakat minél közelebb csalogassuk a fotózás helyéhez, természetesen anélkül, hogy életüket megzavarnánk. Ezt a feladatot a beszálló ágak telepítésével, illetve a meglévő kigyérítésével gondoltuk elérni.

Természetesen a lyukakhoz közeli beszálló ágakat is kedvelik, legyen az élénk, vagy száraz ág. Igen érdekes, hogy vannak állandóan kedvelt és esetenként használt ágak, sőt ezeket időszakonként változtatják.

Persze az szóba sem jöhetett, hogy a távolabbi fák és bokrok kivágásával kényszerítjük fotótávolságba a madarakat.



Felvételt mind a fal aljáról, mind a tetején is készíthetünk. Természetesen alulról jó eséllyel fényképezhetjük a lyukak körüli aktivitást, vagy a telepített beszálló ágon zajló életet, míg a felső részen csak a beszálló ágak jöhetnek számításba. A homokfal közel É-D-i tájolásának megfelelően, reggel és korán délelőtt a felső részen vannak a reggeli fények, tehát először itt érdemes fotózni, az alsó rész árnyékban van, a nap többi részében viszont az alsó rész kecsegtet jobb eredménnyel. A fotósok között állandó polémia, hogy a déli erőteljes, árnyékos fényben dolgozzanak-e vagy sem? Vannak, akik ebben az időben le is vonulnak a terepről. A gyurgyalag azonban rendkívül színes madár, és az erős fényekben is élénk színekben pompázik, nem beszélve arról, hogy az etetés folyamatos, tehát nem mondtunk le az ebben az időszaki fotózásról.

Az alsó részre, mind az északi, mind a déli falhoz több száraz beszálló ágat telepítettünk, elsősorban a fal elé 2-3 méterre, illetve próbálkoztunk a falba is beverni egyet. Érdekes módon a madarak hamar megkedvelték ezeket a száraz gallyakat, ezt egyrészt a fotózáskor tapasztaltuk, illetve az ürülék és a köpet mennyiségéből is láthattuk. Természetesen az ágakat úgy forgattuk, hogy azok merlesek legyenek a fotózás irányára. A kedvelt száraz nyárgallyakat kicsit meg kellett nyesen, eltávolítani a zavaró részeket, illetve ritkítani, a jobb felvételek érdekében. A telepítéshez fakarókat, betonvasat és gyorskötőket használtunk. A beszálló ágakat a parti fecskék, a mezei verebek, és a búbos bankák is szívesen használták.

Az északi fal felső részénél is telepítettünk több beszálló ágat, illetve meg kellett egy kicsit ritkítani a galagonya, és az ostorfa bokrot, valamint a zöldjuhar fát. A déli fal felső részét a sok akác bokor, és fa miatt nem tudtuk használni.

Az északi fal felső részén előkészítettünk egy rendezett terepet, a lessátor illetve egy később elkészítendő állandó leskunyhó részére.



A dokumentáció érdekében werkfotókat is készítettünk.

### **6.3. Felvétel készítés**

---

Célszerű 2 vázzal fotózni, mert mind távoli, mind közeli témák lehetnek egy időben, és gyakran nincs lehetőség gyorsan objektívet cserélni. „Murphy törvénye” szerint, mire kapkodva cseréltünk, addigra már el is repült a madár, vagy véget ért az akció. A távoli (6-8-10 m) képeket állványról készíthetjük, hiszen a nagy felvétel súlya miatt nem tudjuk kézben tartani, ezek rendre bemozdulnak (még VR funkció használata esetében is), ugyanakkor a közeli (1-2 m) beszállóágakra is beülhetnek a madarak, és használhatjuk a kis zoomot (70-200) is. Állványról való fotózásnál jól jöhet egy videófej, vagy gömbcsuklóra szerelt Wimberley kar. Repülő madarakat szinte lehetetlen állványról fotózni, kivéve, ha el tudunk egy síkban repülni, így a követés jól megoldható.

Próbálkoztunk fixen, állványra telepített, álcahalóval letakart gépet használni, és zsinórral exponálni, hogy minél közelebb legyünk a madarakhoz, de ez a módszer használhatatlan volt, mert a kijelölt beszálló ágot akkor éppen tartósan nem használták. Ugyanez volt a helyzet a kiszemelt lyuk elé tett gép esetében is. Itt kipróbáltunk a halszem objektívet is, de igazán jó felvételt nem tudtunk csinálni, mert a madarak nem repültek elég közel a géphez.

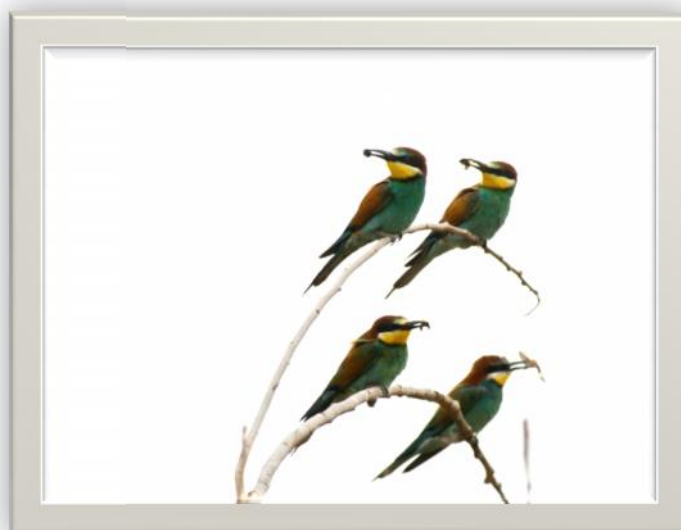
A terepi adottságok, és az időjárási körülmények miatt lehet ségünk volt változatos fényviszonyok, és hátterek mellett fotózni. Az É-D-i tájolás lehet séget biztosított az ellenfényes felvételekre, azonban a gyakori világos háttér képek használhatatlanok voltak. A kora reggeli ellenfény a sötét tónus miatt nem volt megfelelő, az ilyen jellegű fotók még váratnak magukra. A reggeli, délelőtti fények megfelelőek voltak, a képeket javarészt ekkor exponáltuk, bár ezek javarészt oldalfényben, vagy súroló

fényben készültek. A felső részen készült képek jórészt szép, elmosódott, zöld háttérrel készültek. Az alsó részről felfelé irányuló (galagonya bokorra, nyár bokorra) képek háttérre mindig világos volt, csak néha sikerült kék eget varázsolni. Az alsó részen változatos, gyakran zavaros háttérkép sikerült, de a sárgás elmosódott homok jól mutat a képeken.

#### 6.4. Statikus képek készítése

---

Mivel a madarak sokszor, sok időt, relatíve hosszán, és nyugodtan, gyakorlatilag mozdulatlanul töltenek a beszálló ágakon, gallyakon, ha elég közel vagyunk, jó esélyünk van akár kiállítási minőségű képek készítésére. A színes madarak jól mutatnak a képeken. Esélyünk van arra is, hogy egy ágon, vagy egy helyen akár 3-5 gyurgyalag is tartózkodik egyszerre.



Ugyancsak érdekesek a rovarokat tartó madarak. Sajnos fecskefarkú lepkét 2012-ben nem hoztak elénk.

A felvételeket mind kézből, mind állványról, nagy, vagy közepes teléssel, zoomokkal elkészíthetjük. Természetesen bizonyos mozgást (szem becsukása, rovarok csapkodása, zsákmány feldobása, tollázkodás, köpet visszaöklendezése, stb.) ilyenkor is végeznek, ezek igen érdekesek lehetnek, ezért célszerű sorozatot fényképezni. A kiértékelés során, a monitoron különleges mozdulatot fedezhetünk fel, ezzel is gyarapíthatjuk ismereteinket, győzelményünket.



## 6.5. Akcióképek készítése

---

Izgalmasabb, és jóval nehezebb az akciófotózás. Ehhez elengedhetetlen a gyors, (4-5-6 kép/sec) sorozatfelvételre alkalmas gépek használata. Tehát e nélkül nincs esélyünk megfelelő képet készíteni. Mivel legalább 1/1000 sec expozíciós időt kell alkalmaznunk, hogy ne mozduljanak be a madarak (kivéve, ha éppen ez a célunk), minimum ISO 800 érzékenységet kell beállítanunk.

Fentebb már elemeztük a gyurgyalagok különböző mozgásait, ezek között volt, amit gond nélkül, eredményesen lefotóztuk, de a felderítés (a távolság miatt) és a siklás (a közeli gyors mozgás miatt) rendre kifogott rajtunk.

Az udvarlási szakaszban, ha egy tojó leszáll a beszállóágra, és folyamatosan hívja a hímet, az jó eséllyel be is repül. Ebben az esetben a várható érkezési síkra fixen beállítjuk a fókuszt, gyors sorozatra állunk, állványt, kioldó zsinórt használunk, és várunk. Amikor a közelben feltűnik a hím kezdetünk exponálni. A sorozatban jó eséllyel lehet egy, általunk csak „angyalszánynak” elnevezett éles kép. Törekedni kell arra, hogy zöld háttérünk legyen. Még izgalmasabb lehet a kép, ellenfényben. Szerencsére ezt a jelenetet ugyanott többször megismétlik.



A másik mozdulatsor, ahol eredményesek lehetünk, a be- és kirepülés. Kiválasztunk egy használatban lévő lyukat, szintén fix fókuszt alkalmazunk, amit a lyuk innensíkjára állítunk, mert nagy valószínűséggel ebben a síkban lesz a szeme (ennek élesnek kell lennie), elég nagy területet kell hagynunk, hogy több mozdulatot is felvegyünk. Természetesen állványt kell használunk. Autófókusznál, ebben az esetben csak életlen képeket kapnánk. Ha mindent beállítottunk, akkor várunk, hogy a madár feltűnjön, egy vagy szerencsés esetben több madár.





Jóval nagyobb kihívást jelent a felderít , és vitorlázó repülés. Itt gyors, követ autófókuszra, „sorozatvet re”, jó reflexre, és nem kevés szerencsére van szükségünk. Hát ezt még gyakorolnunk kell.



## 6.6. További fotózási elképzelések

---

A szezon alatt sok tapasztalatot szereztünk, azonban néha hiányérzetünk támadt, vagy csak ügyetlenek voltunk, ezért további elképzeléseink is vannak a gyurgyalagok fotózását illetően (remélhetőleg már a következő költési szezonban):

- fotózás vadászat közben,
- fotózás víz felett, ivás, fürdés közben,
- reggeli ellenfényes felvételek,
- ellenfényes „angyalszárny” felvételek,

- fotózás vitorlázás, felderítés közben,
- különleges néz pontok keresése,
- halszem objektív használata,
- távirányítható fej, távexpozíció és laptop együttes használata,
- kirepül fiókák fényképezése gyakorlás közben,
- család fényképezése,
- porfürd zés fényképezése.

## 7. Összefoglalás

---

A fentiek alapján úgy gondoljuk, hogy eredményes volt a gyurgyalag él hely felújítása 2011-ben, idén 20-25 pár költött a Surányi bányában. Biztosak vagyunk benne, hogy a fészkel hely meg rzésében eredményesen m ködtünk közre, és a fészkel madarak létszáma a korábbi évekhez képest n tt. Reméljük, hogy még sok éven át zavartalanul költenek a falakon. Egyel re további beavatkozás nem szükséges.

Ezen a területen nem volt károkozás, senki nem akarta betömni a lyukakat, tudomásunk szerint semmi nem zavarta meg a gyurgyalagok életét. Igaz, hogy a környéken nem láttunk vándorló méhészeket, vagy állandó kaptárakat, és az is igaz, hogy nagyobb repce, vagy napraforgó tábla nem volt a közelben.

A homokbányát egy alkalommal a TTM madárgy r z i, és tollgy jt i is felkeresték, hálóikat kifeszítették, és több madarat meg is gy r ztek. Egy gy r zött madarat sikerült is lefotózni. A szakemberek mellett gyalogos (egyéni, és csoportos) érdekl d k, lovasok (több lovas tanya is van a környéken), kerékpárosok, de id nként, sajnos krosszosok, és kvadosok is jártak a terepen. A motorosokat, a helyi vad rrel és erdőszel közösen felszólítottuk a távozásra. A krosszosok nagyon nagy port vertek fel annak az útnak a mentén ahol a gyurgyalagok az útpadkában költöttek.

Id nként többen is fotóztuk a madarakat, egymás zavarása nélkül. Ennek ellenére nagy publicitást nem kívánunk adni ennek a lehet ségnek, mert 3-4 fotós egyszerre már zavaró lehet a madaraknak.

A teljes költési id szak alatt egyetlen elhullott, széttépett madarat nem találtunk. A fotózás során egerész ölyvet láttunk, illetve hallottunk, de a gyurgyalagokat nem veszélyeztették.

Sikerült a fotózás körülményeit javítani, az elmúlt szezón alatt sok tapasztalatot szereztünk a gyurgyalag fotózása területén.

## 8. Javaslatok

---

Szükség szerint ezt az anyagot szívesen tovább fejlesztjük, akár egy (például a 2013-as **Madarak és Fák Napjára** kiadandó) kiadvány szintjére, vagy igény szerint további megfigyeléseket és kutatásokat végzünk.

Az **Év madara** rendezvénysorozat alkalmából (akár a központi rendezvény keretében) fotókiállítást is rendezhetünk saját képeinkb l (40x30 cm-es méretben, 1 cm-es fehér kerettel, habkartonra kasírozva, habkarton merevít kkel, ráragasztott akasztó fülekkel, nyomda MekkoraPrint Kft.), ezt azután akár vándorkiállítás formájában több helyen ki is lehetne állítani. Az utóbbi eseménysorozat szervezését a MME-re bízánk.

Szívesen tartunk vetített képes el adásokat mind a gyurgyalag projektr l, mind a gyurgyalag fotózásáról, vagy általában a madárfotózásról.

## 9. Irodalomjegyzék

---

- **Wikipedia**(<http://hu.wikipedia.org/wiki/Gyurgyalag>),  
[http://hu.wikipedia.org/wiki/Gyurgyalag\\_-\\_cite\\_note-auto1-0](http://hu.wikipedia.org/wiki/Gyurgyalag_-_cite_note-auto1-0)
- **MME**(<http://mme.hu/termeszetvedelem/tovabbi-fajvedelmi-programok/gyurgyalag.html>),
- **Szeretlek Magyarország!** (<http://www.szeretlekmagyarorszag.hu/az-ev-madara-gyurgyalag/>)
- **Brehm: Az állatok világa** (<http://mek.oszk.hu/03400/03408/html/1231.html>),
- A GPS adatokat, és a térképeket a **Googlet Earth-r** l vettük le,
- az alábbi 3 könyvb l is tájékozódunk:

